

POMELNICUL DE LA BISERICANI

ELENA LINȚA

În marea varietate a manuscriselor slavo-române, pe un loc deosebit se situează *pomelnicele*, lucrări originale, izvoare prețioase de informare istorică și filologică, furnizând date importante pentru studiul epocii și al limbii.

Dintre cele câteva pomelnice slavo-române păstrate până în vremea noastră, vom prezenta cititorului în articolul de față *Pomelnicul de la Bisericiani*, cunoscut și discutat mai puțin în literatura de specialitate. Constituind prin sine însuși o certă valoare istorică¹, *Pomelnicul de la Bisericiani* este remarcabil și pentru numărul mare de elemente românești pe care-l conține, reprezentate prin nume proprii, prin cuvinte și propoziții întregi incluse în textul slavon, sau prin elemente morfologice românești. El face dovada pătrunderii tot mai puternice a limbii române în textul slavon, până la victoria ei totală.

În afară de *Pomelnicul* slavon care este în atenția noastră, de la aceeași mănăstire ne-a rămas și un pomelnic românesc², copiat la anul 1821 de către Mitrofan, după un text mai vechi, tot românesc, scris de starețul Misail. Dintr-o însemnare rămasă de la Mitrofan, putem deduce că predecesorul său tradusese pomelnicul din slavonă: «care pomealnic mai nainte s-au fost scris de *pre limba cea veche sîrbească* (subl. n.) și prin silința arhimandritului Misail la anu 7270 (1762) iară acum a doa oară s-au înويت și s-au prescris în zilele binecredinciosului marelui împărat de Rosia Alexandru Pavlovici... S-au scris de mine Mitrofan la 1821».

Mitrofan însă, copiind pomelnicul vechi, îl îmbogățește cu o cronică a mănăstirii, care este o lucrare originală concepută de el cu cîțiva ani mai înainte, la 1812³.

Predecesorul lui Mitrofan, arhimandritul Misail, om cu mari merite în dezvoltarea culturală a centrului de la Bisericiani, a fost egumen al acestei mănăstiri timp de 40 de ani, începînd de la 1741. Pomelnicul scris de el a constituit o traducere proprie a celui slavon, așa cum reiese dintr-o însemnare

¹ N. Iorga consideră acest manuscris a fi «unul din cele mai interesante printre vechile pomelnice» (N. Iorga, *Studii și documente*, vol. XVI, București, 1909, p. 234).

² Publicat fragmentar de N. Iorga, *Studii și documente*, vol. XVI, p. 231—249.

³ Publicată de N. Iorga, împreună cu pomelnicul, *ibidem*, p. 234—242.